

Knut Hamsun

Nr. 4 / 2004

Hamsun-nytt

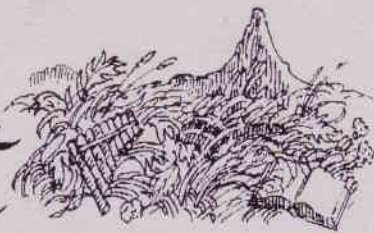

Foto: Svein Aage Johnson, Skien

"Jeg hadde stått en lang stund inde i åsen og lyttet til suset fra himlen og jorden, og det var intet andet å høre. Så kunde det risle noget og da var det en sammenskrumpet krøl av et løvblad som rislet og reiste nedover de frosne grener. Det var som å høre en liten kilde. Så suset himlen og jorden igjen. Det la seg en mildhet over mig, en sordin på alle mine strænger."

*Knut Hamsun,
En vandrer spiller med sordin,
1909*

For 95 år siden utkom den andre delen av Knut Hamsuns såkalte vandrer-trilogi, "En vandrer spiller med sordin". Det er bare 5 år til at den skal være glemt... Men lite tyder på at dette hender. På Koppang hvor romanen ble skrevet, står det en egen minnestein. Les mer på side 11.

Redaksjonen har ordet

Denne høsten gikk Hamsuns publisitetsdiagram rett til vær. To teaterstykker med kjente skuespillere ble diskutert, ett av dem initierte i tillegg den heftige og ordrike "dissident-debatten". Historien om Ellinor Hamsuns liv er trykt og ligger ute til salgs. To Hamsun-biografier ble lansert med omfattende dekning i alle media. Og ikke minst: Debatten om Hamsuns nazisme og om Høyesteretts dom fra 1948 mot den 88 år gamle dikteren er blusset opp igjen.

"Det er ingen gåte at han var nazist før krigen og under krigen. Det vanskelige er at han ikke beklaget noe etter krigen," mener Ingar Sletten Kolloen. Cathrine Sandnes skriver i *Dagsavisen* (21.10.04): "Det er nettopp som evig verkebyll, som det fremste eksempelet på geniet som ikke lar seg hylle, at Knut Hamsun fortsetter å plage oss". Som tjuetåring hadde Sandnes lest "Pan" og etterpå kjøpt fire skilt som det sto "Knut Hamsuns plass" på for å bytte ut skiltene på Sehesteds plass sammen med to kompiser. Først da det ble rabalder, oppdaget hun at det handlet om alt annet enn en forfatter som skrev uforglemmelig litteratur. "Knut Hamsun trenger ingen plass eller statue," mener hun i dag. "Han er den ene nordmannen som blir viktigere i fraværet av offisiell hyllest og billedhuggerens glattpolering. For idylliserte helteskikkelser finnes det mange av. Men det finnes bare en Knut Hamsun."

Hamsun fortsetter å provosere til debatt, som dikter, far, ektemann og politiker. Stadig flere fakta er blitt kjent, og det har vist seg gang på gang at Hamsun kan være like så frastøtende som han kan være forførende. Å være likegyldig og ikke forholde seg til ham, er nærmest umulig. Det å kunne sette ord på sitt forhold til Hamsun og begrunne det positive og/eller negative i det, ser ut til å ha blitt en del av den norske kulturidentitet.

God jul!

Hamsun-Nytt-redaksjonsteamet

Knut Hamsun videregående skoles kompetanseformidling

v/Elke Kriehn

Boks 83, 8298 Hamarøy, **ny e-post-adresse:** Elke.Kriehn@nfk.no

Medlemmene bes å melde fra om adresseforandringer. Vi får mange eksemplarer av Hamsun-Nytt sendt tilbake i posten.

Skriv til

polden@hamsun-selkapet.no

eller Hamsun-Selskapet, Postboks 31, 8298 Hamarøy, Tel. 75765101

INTERNASJONALT

Hamsun utgis i Kina: Gyldendal har gjort en avtale med et kinesisk forlag om å utgi seks av Hamsuns klassikere høsten 2005. Det dreier seg om "Sult", "Mysterier", "Pan", "Victoria", "Markens Grøde" og "Landstrykere", samt flere av hans essaysamlinger, forteller Eva Lie-Nielsen i Gyldendal. Ingar Sletten Kolloens Hamsun-biografi kommer ut i Kina i høst – i den forkortede versjon for det internasjonale markedet.

Kolloen møter sensur i Kina: Ingar Sletten Kolloen skulle den 11. november holde foredrag om Hamsun i Museum of Modern Literature i Beijing. Kolloen måtte på forhånd levere fra seg manuset, som helt åpenbart var for sterk kost for Kinas myndigheter. Foredraget ble avlyst. Den norske ambassadør i Kina, Tor Christian Hildan, ryddet plass i ambassadens representasjonslokaler, og Kolloen fikk holdt sin forelesning. Han snakket norsk og ble tolket av den kinesiske professor Shi Qin E som kan svensk, mens en engelsk versjon av foredraget ble delt ut til tilhørerne. Etter foredraget haglet det ifølge *Dagbladet* (14.11.04) med spørsmål fra interesserte kinesere.

Dramatisering av Hamsuns ekteskap på nett i Canada: Ikke bare Ingar Sletten Kolloen lar seg fascinere av Hamsuns ekteskap. Tom Henighan, professor av amerikansk opprinnelse ved Carleton Universitet i Ottawa/Canada, har allerede i 1990 skrevet et skuespill i en akt med tittelen "Hamsun". Stykket er lagt ut på internett. Personene er Hamsun, Marie og Bergljot, som mer eller mindre hver for seg snakker til publikum. Man får en tett oppsummering av begge ekteskap. Stykket er på engelsk. Harald Næss, ansvarlig for bokutgivelsene av Hamsuns brev, foreslo ifølge Henighan noen endringer, etter å ha lest stykket i 1992, og forslagene ble tatt til følge. www.carleton.ca/~thenigha/th_html/Drama_hamsun.htm

Hamsun-Selskap i Kaukasus: I 2003 ble det etablert et Hamsun-Selskap i Tbilisi, Georgia. Initiativtaker var filmregissøren **Olga Zguenti** (en annen skrivemåte er Olga Zghenti) som samlet Hamsun-interesserte innen kunst, kultur og litteratur rundt seg i forbindelse med et filmprosjekt om Hamsun. "Hamsun skrev to bøker med direkte forbindelser til Kaukasus," skriver Zguenti til Hamsun-Nytt, "nemlig 'I Æventyrland' (1903) og skuespillet 'Dronning Tamara' (1903). Hamsun har vært meget respektert og mye lest i Russland og Georgia etter forrige århundreskifte. Bøkene ble utgitt mange ganger, i tillegg ble novellene oversatt og trykt i forskjellige magasiner."

I september 1899 hadde Hamsun begynt sin store reise gjennom "æventyrlandet" sammen med Bergljot, gjennom Russland til Georgia og Azerbaijan. Han besøkte Tbilisi, den kaukasiske hovedstaden, to ganger. Begge ganger bodde han på Hotell London i Tbilisi. Husets fasade er i dag pyntet med en minnetavle til ære for den store forfatteren.

—◆◆◆—

”Hamsun skriver om det georgiske folket med stor respekt,” skriver Zguenti. ”I ’Dronning Tamara’ viser han meget god innsikt i intrigene på palasset, og han var i stand til å beskrive dem.”

BØKER

”**Erobreren**”: Kolloens ”sats to i sin Hamsun-symfoni” (uttrykk fra F. Wandrup) får like mye oppmerksomhet som den første. Even Arntzen skriver at Kolloen ”lykkes, langt på vei, å lage en heldig syntese av det omfattende materialet som allerede finnes tilgjengelig om Knut Hamsuns liv. Det er riktignok ingen store sensasjoner i denne tobindsbiografien, men styrken ved Kolloens verk er at det er velskrevet, veldokumentert, usedvanlig etterrettelig og at det ’nye’ brevmaterialet og nye opplysninger fra Hamsuns privatarkiv benyttes på en hensiktsmessig måte” (*Prosa*, des. 2004). Terje Stemland i *Aftenposten Morgen* (18.10.04) fremhever den høye kvaliteten i Kolloens biografiske analyser. ”’Svermeren’ og ’Erobreren’ rager over det meste som er blitt, og trolig vil bli skrevet om Knut Hamsun,” mener han. Ståle Dingstad (*Morgenbladet* 29.10.04) stiller seg kritisk. Han har funnet slurvefeil og synes at Kolloens fremgangsmåte på mange måter er problematisk. Espen Søbye i *Dagbladet* (21.10.04) mener at fortellingens krav går på bekostning av fordypning og analyse, mens Yngvar Ustvedt anmelder boken i *Verdens Gang* (19.10.04) med terningkast 6: ”Blendende godt skrevet, blant annet fordi forfatteren har både visdom, varme og stor viten om sitt vanskelige emne.” Det var Kolloens tredje sekser på råd, og *Gudbrandsdølen Dagningen* nytter anledningen til å spørre den berømte biografen: ”Vurderer du å ta en Ari Behn nå?” ”He he. Ja det hadde kanskje vært noe,” svarer Kolloen.

”**Solgudens fall**”: Jørgen Haugans nylig lanserte bok om Hamsun ble møtt med blandede reaksjoner. ”En fremragende biografi” og ”lystlesning” mener Fartein Horgar i *Adresseavisen* (15.11.04). Fredrik Wandrup i *Dagbladet* (14.10.04) synes at boken er fascinerende lesning: ”Jørgen Haugan gjør noe så forfriskende som å skrive om liv og verk innenfor samme permer.” Men Even Arntzen fra Universitetet i Tromsø kommer med en meget kritisk artikkel om Jørgen Haugans Hamsun-biografi i desembernummeret av tidsskriftet *Prosa*. ”I sin bok er det tydelig at Haugan foregir å gå inn i en slags selvpoppnevnt opprydningsrolle: nå skal tingene settes på plass og sannheten fram en gang for alle! (...) Nå får det være slutt med å bortforklare Hamsuns nazisme og landsforræderi! Nå må vi ta til vett og en gang for alle forstå at Hamsun var en slett psykolog og et grunt menneske, til tross for at han maktet å forføre millioner av mennesker med sin fortryllende og suggererende prosa!” Ifølge Arntzen nekter Haugan kategorisk å se Hamsuns finurlige og ironiske tekstspill, og han reduserer Hamsun systematisk ”for å få ham til å passe inn i sitt eget trange nazistiske skjema. Blant annet

derfor er dette et sluggerarbeid, om enn frisk og freidig ført i pennen,” skriver han. - Terje Stemland i *Aftenposten Morgen* (13.10.04) mener: ”’Apologetene’ er blitt beskyldt for å sette likhetstegn mellom en bra forfatter og et bra menneske. Jørgen Haugan går i nøyaktig samme felle - med omvendt fortegn.”

Førsteutgaver som investering: Cappelens Antikvariat inviterte til bokauksjon den 13.10.04. Katalogen tilbød flere førsteutgaver av Hamsun: ”Den Gaadefulle. En kjærlighetshistorie fra Nordland” hadde en utropspris på 150.000 kroner, men ble solgt for ”bare” 135.000 kroner. Boken er på 31 sider og kom ut 1877, da Hamsun fremdeles signerte med Knut Pedersen. Jørgen Cappelen hadde opplyst i forkant av auksjonen at boken bare finnes i ca. 20 eksemplarer. ”Bjørger”, utropt med 75.000 kroner, solgte til 55.000 kroner. (*Gudbrandsdølen Dagingen* 05.10.04/*Aftenposten Morgen* 15.10.04).

”... så mange slags kjærlighet”: Gerd Høsts nye bok om Hamsuns datter Ellinor ble presentert på en pressekonferanse den 12.10.04. Høst fortalte at det var professor Leo Eitinger som fikk henne til å skrive boken før han døde i 1995. ”Du må love meg å la hennes historie bli kjent,” sa han. Da Ellinor ble framstilt som et alkoholvrak i filmen om Knut Hamsun på NRK, følte hun det enda mer nødvendig at Ellinors historie måtte skrives ned. ”Hun har fått et helt ufortjent rykte, det er helt uverdig,” sa Høst på pressekonferansen. Ifølge Høst var Ellinor veldig opptatt av at de der hjemme skulle være stolte av henne. Mens Høst, som Ellinors venninne, ble forarget over hvordan Ellinor ble behandlet av familien, sa hun selv stadig: ”Jeg kan ikke være sint på dem. De har så mye å gjøre, og det er så mange slags kjærlighet.” Foreldrene hadde sendt henne fra seg som tenårings og holdt henne på avstand før skolegangen var over. I årene før 2. verdenskrig var Gerd Høst og Ellinor Hamsun jevnaldrende venninner og teaterstudenter i Berlin. Begge drømte om karrierer på scene og i film. Gerd Høst skulle senere bli tyskfilolog, forfatter og universitetsprofessor. Ellinor Hamsun derimot fikk karriøren og livet ødelagt. Det var mange faktorer som medvirket til det; krigen, hjemlengsel, farsbinding, spiseforstyrrelser og økende nerveplager. Ektemannen, en tysk filmregissør, fikk ikke laget filmer, senere forlot han henne. Ellinor Hamsun endte sine dager lobotomert og glemt på et pleiehjem i Danmark. (*Stavanger Aftenblad* og *Aftenposten Morgen*, 13.10.04). Guri Hjeltnes fra *Verdens Gang* (31.10.04) skriver: ”Boken er både rotete og udisiplinert, men sjarmerende med sin personlige tone. Absolutt verdt å lese!”

”**Knut Hamsun og hans kors**” (1998) av Arne Tumyr er ifølge *Dagbladets* Fredrik Wandrup en sterkt kritisk og undervurdert bok. Arne Tumyr forlot den gang ”Hamsun-forskningens Mekka, Hamsun-dagene på Hamarøy, i raseri etter at boka hans ble nektet solgt under stevnet.” For Jørgen Haugan har det vært en nyttig bok under skrivningen av ”Solgudens fall”. (*Dagbladet*, 21.10.04)

"Konstruksjon og inderlighet": Trude Marstein, født 1973, frir seg for all unødig respekt og hogger løs på klassikerne i boken "Konstruksjon og inderlighet" hvor 13 essays er samlet. Målet er å finne ut hva det er som gjør den gode litteraturen god. Blant de omtalte verkene er også flere av Hamsuns. Boken fikk en positiv vurdering i *Dagbladet* (18.10.04), men kanskje vil ikke alle lesere like hennes litt ubarmhjertige og teknisk virkende anvendelse av litteraturvitenskapelig verktøy som fører til en del likeså tekniske konklusjoner. Stor litteratur er nok allikevel noe mer enn bare tekster etter konsekvent gjennomførte litteraturvitenskapelige oppskrifter.

FILM

Filmprosjekt om Hamsun i Kaukasus: Den litt spesielle dokumentaren "Hamsun i Kaukasus" er en filmatisk variasjon av Hamsuns bok "I æventyrland". Regissøren Olga Zguenti: "Vårt manus er et fantasiprodukt inspirert av boken. Manusforfatteren er en kjent georgisk forfatter som gikk ut fra spørsmålet: Hvordan så man på Hamsun og hvordan opplevde folk han, da han kom til Tbilisi? Forfatterens svar danner et fantasi- og assosiasjonsrikt manus. Han forestiller seg for øvrig Hamsun som eldre enn han i virkeligheten var, da han kom til Georgia." Olga Zguenti var i sommer bl.a. på Hamarøy for å filme, og noen av disse opptakene flettes inn. Forskjellige nord-norske sangere og musikere måtte stille opp og synge, bl.a. Jack Berntsen, Roald Finvik og Tore Hestbråten. Diverse Hamarøyværinger ble kalt inn til intervju om Hamsun. De nordnorske sangtekstene ble oversatt til engelsk for Zguenti. "Filmen ble produsert med støtte av den norske Ambassaden i Azerbaijan, Hamsun-Selkapet på Hamarøy og Knut Hamsun videregående skole," skriver hun. Filmen blir ferdig i løpet av 2004, og premieren vil Zguenti helst ha på Hamarøy.

"Sult" på DVD: "Forbilledlig!" kaller *Dagbladets* Fredrik Wandrup Henning Carlsens film "Sult" som utkom på DVD: En av de flotteste svart-hvitt-filmene som er lagd, "med Per Oscarson nærmest skremmende dyktig i hovedrollen".

"Hamsun" med Max von Sydow: I en oppdatert DVD-anbefalingsliste ("Julen i anmarsj") skriver *Stavanger Aftenblad* (19.10.04): "Max von Sydow spilte hovedrollen i en film med mye stygg behandling av dikteren. En sterk påminnelse om at kjentfolk ikke bør bli gamle og hjelpeløse hvis de ikke liker å bli framstilt som senile gamlinger med institusjons-bæsj i de lange underbuksene." (*En særdeles merkelig kjøpeanbefaling! Redaksjonen*)

BYGG

Ibsen- og Hamsun-senter i Grimstad: 15. november bestemte kommunestyret i Grimstad at et nytt bibliotek med et Ibsen- og Hamsun-senter skal reises på Rutebilstasjonen midt i byen. Det er en lang prosess som ligger bak vedtaket, og engasjementet har vært stort, både fra motstandere og tilhengere av prosjektet. Stedsvalget har attpåtil vært kommentert i Stortinget av statsråd Valgerd Svarstad Haugland. I juni bestemte kommunestyret med 18 mot 17 stemmer at senterets plassering og størrelse skulle vurderes pånytt, etter at det forrige kommunestyret hadde utlyst en arkitektkonkurranse og vedtatt plasseringen. Det er klart at et så stort prosjekt skaper diskusjon i byen, - spesielt fordi kommunens økonomi er skral. Nå er imidlertid vedtaket gjort, og arbeidet med finansiering og detaljplanlegging skal starte. Bygget blir på ca. 3000 kvadratmeter, og kommunen skal bekoste bibliotekdelen. Statsråden sa i Stortinget at Staten vil støtte utbyggingen av et Ibsen-og Hamsun-senter, - og så er det spennende å se om alt går etter planen, med åpningsdato 4. august 2009. (Tekst: Ola Veigaard, Grimstad)

Hamsun-senter i 2007: Dersom alt går etter planen vil arbeidet med Hamsun-senteret i Hamarøy påbegynnes tidlig i 2006. Med 14 måneders byggetid kan det stå ferdig på forsommeren 2007, melder *Avisa Nordland* den 29.10.04. Prosjektet er nå kommet så langt at det må gjøres en del veivalg i Hamarøy kommune og i fylkeskommunen. Blant annet må det tas stilling til driftsformen og hva slags innhold senteret skal ha, eksempelvis om det også skal bygges auditorium. Fra fylkeskommunens side ble det understreket at Hamsun-senteret må bli et bygg som befolkningen i Hamarøy og Nord-Salten kan ha nytte av også utenom turistsesongen. "Jeg regner med at fylkestinget vil ta stilling til prosjektet på sitt møte i februar 2005," sier Nordlands fylkesråd for kultur og miljø, Heidi Kristin Sæthre. Prosjektleder Alf Einar Øien opplyser at det er stor, positiv politisk vilje på fylkesnivå til å realisere prosjektet etter at det nye høyteknologiske konseptet (se Hamsun-Nytt 3-2004) er lagt fram. Kostnadsrammen for bygget er på 70 millioner kroner. Det er bevilget 1 million over statsbudsjettet, 29 nye millioner er varslet for 2006 og Hamarøy kommune har bevilget 7 millioner kroner. Resterende betales av Fylkeskommunen og av sponsorer.

Hamsuns barndomshjem blir fredet: Det viktigste Hamsun-minnet på Hamarøy, Hamsuns barndomshjem i Hamsund, blir endelig fredet. Formålet med fredningen er både å sikre bevaringen av et personalhistorisk minne knyttet til forfatteren Knut Hamsun, samt også historie, miljø, arkitektur og byggemåte. Det er nesten ti år siden Hamsuns barndomshjem ble midlertidig fredet. Vedtaket den gangen ble aktualisert av et

forslag om å plassere et "Hamsun-senter" på eiendommen. En slik lokalisering ble av flere grunner ansett som lite gunstig. Sentret ville blant annet gripe meget sterkt inn i det sårbare kulturlandskapet ved Knut Hamsuns barndomshjem. Gården ble derfor midlertidig fredet i 1995. Riksantikvaren overtok saksbehandlingen i 1997. I 2003 ble saken overført til Nordland fylkeskommune for videre behandling. Saken har siste vinter vært ute på høring hos berørte grunneiere og rettighetshavere. Samtlige som har uttalt seg om saken, er i utgangspunktet positive til fredningsforslaget. Nå skal fylkesrådet i Nordland ta stilling til endelig fredning av anlegget. (*Avisa Nordland* 23.10.04)

DEBATT

Digi-Hamsun: Sponsormillionene til Hamsun-senteret skal blant annet komme fra produsenter av diverse elektroniske framstillinger av Hamsuns liv, litteratur og historie. De får presentert sitt navn på de digitale utstillingene og animasjonene som senteret skal preges av, melder avisen "Fremover" den 09.10.04 - og kaller den således digitaliserte forfatter for "Digi-Hamsun".

Knut Hamsuns plass: I et langt intervju med Hamsun-familiens talsmann Leif Hamsun spør *Dagsavisen* (16.10.04) til slutt: "Hva sier du, er det på tide med en Knut Hamsuns plass nå?" Leif Hamsun svarer: "Ja, det synes jeg." Den 5.11.04 reagerer Tronn Ødegård på dette. "Det å gi Hamsuns navn til en vei eller plass vil være en gemen hån mot alle som led og ofret i fem år (av tysk okkupasjon). Bøkene hans står i bibliotekene, og det blir trykt nye opplag – og lest. Det får være nok "plass" for en som sviktet så enormt." - *Østlendingen* (18.11.04) minner om "noen få motforestillinger" som dukket opp i 1995 da en gatenavnkommité i Elverum ville ha en Marie Hamsun vei, og beretter at Bodø, Hønefoss, Kongsberg, Mo i Rana og Narvik har oppkalt gater eller veier etter Knut Hamsun. (De glemte å si at Hamarøy har både Knut Hamsuns vei og Knut Hamsun videregående skole.)

Dissident-debatt: Debatten om Hans Fredrik Dahls betegnelse "dissidenter" for Hamsun-familien fortsetter. "Dahl er en avviker i det norske miljøet med en ganske klam diskusjonskultur, hvor det er mye å vinne på å være politisk korrekt," skriver Rune Slagstad, forsker tilknyttet institutt for samfunnsforskning (*Aftenposten Morgen* 28.09.04). "Forrædere er ikke dissidenter", skriver derimot Imre Hercz, som selv var fange i et tysk konsentrasjonsleir. "Det er ingen som trekker i tvil Knut Hamsuns dikteriske egenskaper. Men (...) han forrædde sitt land ved å gå nazistenes ærend." I Tyskland, skriver han, har man etter krigen delt inn befolkningen i tre grupper: Nazister, Mitläufer (medløpere) og anstendige tyskere. "I vår krets anser vi Hans Fredrik Dahl som

en 'Mitläufer'." (*Aftenposten Morgen* 14.10.04). - Historieprofessor og direktør for Holocaustsenteret, Odd-Bjørn Fure, undrer hvordan Dahl kan betegne Hamsuns aktiviteter under krigen som innlegg i en kulturdebatt, mens det slett ikke var noen offentlig kulturdebatt i Norge under det tyske regimet. "Alle som deltok i opposisjonelle diskurser, (...) gjorde det med liv og helse som innsats. Det er ikke en normalsituasjon under demokratiske diskurser." Fure mener at Dahl utvanner skillet mellom det totalitære regimet som eksisterte i Norge under okkupasjonen, og demokratiske og liberale regimer." Det er 60 års totalitarismeforskning som her settes til side. Uten begrunnelse." (*Aftenposten Morgen* 8.10.04).

Ingen politisk kokkelimonke, men tvilsom dom: Diagnosen om Hamsuns "varig svekkede sjelsevner" førte til Riksadvokaten Sven Armtzens påtaleunntatelse i oppgjøret etter krigen. Jørgen Haugan sier i sin biografi "Solgudens fall" at diagnosen var bestilt av statsminister Gerhardsen, av åpenbare hensiktsmessige grunner. Dette tar juristene Cato Schiøtz og Anine Kierulf avstand fra i en fersk utredning på oppdrag fra forlaget Gyldendal. En intervensjon av Gerhardsen ville vært "et graverende regelbrudd" som det aldri er framlagt dokumentasjon for, sier de. Samtidig kommer de til resultatet at Hamsun ble dømt på sviktende grunnlag til å betale erstatning. Schiøtz slår fast at det ikke er grunnlag for å hevde at Hamsun var medlem av Nasjonal Samling (NS), og at han derfor skulle vært frifunnet for erstatningskravet. For å bli idømt dette ansvaret, måtte han være medlem av Nasjonal Samling. "Totalt sett fikk Hamsun en straff som virker rimelig, selv om valget av forfølgningen ideelt sett skulle vært annerledes," sier Schiøtz. (*Aftenposten Morgen* 26.10.04)

Kolloen kritisert av høyreekstremist: Hamsun-Nytt fikk i oktober, i likhet med andre Hamsun-aktører, en sint e-post fra Ola Misvær, Østerås, som betegner seg selv som nasjonalsosialist og antisemitt og klager over at man "siden 2. verdenskrig ikke slipper til i det offentlige rom uten å være politisk korrekt". Misvær hadde vært på Bokmessen i Spikersuppa, hvor Erik Fossen ledet en diskusjon mellom Hans Fredrik Dahl, Ingar Sletten Kolloen og Jørgen Haugan, noe som Misvær syntes var en "sørgelig forestilling". Hans oppfatning er at "Hamsuns forfatterskap gjerne kan overlates eksklusivt til oss (nasjonalsosialister) som deler Hamsuns verdensanskuelse". Hamsun er ifølge Misvær "fortsett et offer for nedrakking av folk som leker biografer", "som selv ikke deler Hamsuns politiske synsmåter" og derfor ikke "kan være i stand til å sette seg inn i eller begripe hele dikteren og mennesket Hamsun". - Salgstallene til Hamsun-biografien "Svermeren"/"Erobreren" viser imidlertid, at verket er et av de mest etterspurte i høst. Kolloen er nominert til Brageprisen 2004 i klassen for faglitteratur.

Even Arntzen om maskuliniteter i nord: Universitetet i Tromsø arrangerte i høst en forelesningsrekke med tittelen "Maskuliniteter i nord". Det var Even Arntzen fra Institutt for allmenn litteraturvitenskap som holdt den siste forelesning i rekken. Han snakket om "De hamsunske menn – idealer, utopier og brustne illusjoner".

PROSJEKT

Hamsuns *Victoria* som musikal: Knut Hamsun videregående skole, avdeling Steigen, jobber med et spennende prosjekt, finansiert gjennom skolens kompetansesenter. Bjørn Stemland, lektor og leder ved avdelingen, skriver manus til en musikal om *Victoria*. Lech Sarnowski, opprinnelig fra Polen, komponerer musikken. Bortsett fra et par sluttscener er både manus og musikk nå på det nærmeste ferdig. Manus forutsetter også et par filmsnutter som en del av stykket. "Jeg har beholdt Hamsuns dialog i en lett modernisert språkdrakt, mens alle sangtekstene er skrevet på lokal dialekt. Tanken er at skuespillerne tilpasser dialogen til sin egen språkdrakt, mens sangene nødvendigvis må være skrevet på en normalisert Nord-Salten-dialekt for å passe til det underliggende rytme- og rimskjemaet som er nødvendig i moderne sangtekster," forteller Stemland. Musikken omfatter både sanger, rent illustrerende musikk, og i enkelte tilfeller korsats og ballettmusikk. Musikken er skrevet og arrangert for strykekvintett, dvs. 1. og 2. fiolin, bratsj, cello og kontrabass. "Dette skulle gi en mer tidsriktig musikalsk bakgrunn enn for eksempel et moderne pop-orkester!" mener Stemland. Johannes er en mørk tenor og Victoria er mezzo-sopran. Framføring av musikalen er planlagt for 2007 eller 2008, som vel er et sannsynlig tidsperspektiv for åpningen av et Hamsun-senter på Hamarøy.

UTSTILLINGER/GALLERIER:

Karl Erik Harr vil ha galleri på Kjerringøy: Under mye oppstyr flyttet Karl Erik Harr i sommer sine Hamsun-bilder fra Hamsun Galleriet på Tranøy til Fjøsset på handelsstedet på Kjerringøy. Nå jobbes det ifølge kultursjef Arne Vinje (Bodø Kommune) for et nybygg på 150-200 kvadratmeter på Kjerringøy, men der skal også andre kunstnere enn Harr slippes til. Planen om et nytt galleri passer bra til Kjerringøys øvrige kvaliteter, mener lokalutvalget. Hamarøys ordfører Jan Folke Sandnes reagerer avslappet: "Det blir galt hvis mulige Hamsun-gallerier blir sett på som konkurrenter."

Hamarøy Galleri, med beliggenhet i kommunesenteret Oppeid, åpnet dørene 25. juni i år, da med en utstilling av fire nord-norske kunstnere. Galleriet satser på kunst, kunsthåndverk og litteratur og har innredet et eget rom med Hamsun-litteratur for salg og en utstilling antikvariske bøker av og om Knut Hamsun. Galleriets førjulsutstilling inneholder Bjørn Erik Olsens vakre naturfotografier med motiver fra Hamarøy.

Hamsun Galleri på Tranøy: Sommeren 2005 stiller billedkunstneren Tor Kvarv ut sine nye verker i kramboden i Hamsun Galleriet på Tranøy. Han arbeider i disse dager med illustrasjoner til boken "Sult" av Knut Hamsun. Tor Kvarv arbeider både med grafikk, tegninger og oljemalerier. Hans kunst er som oftest preget av en humoristisk og ironisk undertone. For den planlagte utstillingen jobber han med figurative arbeider med elementer av symbolikk, stemning og lidelse.

HISTORIE

Hamsun på Koppang: Tittelsiden på denne utgaven av Hamsun-Nytt viser en Hamsun-minnestein på Koppang. Bildet ble sendt til oss av Svein Aage Johnson fra Skien. (Vi sier hjertelig takk!) Han forteller i sitt brev:

"Knut Hamsun var innlosjert på gården Brend i Solliia, litt nord for Koppang, i Østerdalen, på den tiden han skrev romanen "En vandrer spiller med sordin", som utkom i 1909. Marie og Knut Hamsun leide også husvære på Sundet gård, i selve Koppang, Marie var mye der, i perioder da dikteren var i slett humør. I 1960-årene ble det skaffet til veie en minnestein om nærværet av verdensdikteren, i den vakre bygda. Det var skolestyrer, Hans S. Hanssen, som stod for anskaffelsen av steinen. På avdukningsseremonien var selveste Marie Hamsun til stede, forteller lokalhistorikeren Ola Klefsås, Koppang."

"Det vilde kor" utkom for 100 år siden: Hamsuns diktsamling "Det vilde kor" som også inneholdt det berømte "Om hundrede år er allting glemt", ble for første gang publisert i 1904. På den danske nettsiden www.hamsun.dk kommenterer Mikkel Mikkelsen: "Nej, Hamsun. For en gangs skyld tog du fejl. Da jeg fylgte 1 år havde du været død i 20 - og den dag idag takker mennesker kloden over dig for den skønhed & glæde, du bringer ind i denne verden med dine bøger. Jeg er blot en prik blandt mange, der kigger på himlens stjerner, og ser det samme som dig."

Musikeren Arve Heløy markerte diktsamlingens 100-års-jubileum den 20.11.04 på utestedet "Himmel og Hav" i Skutvik. Han har jobbet med Hamsuns tekster i snart 30 år og synes at Hamsuns språkkunst er preget av "vitalitet, vilje og livslyst".

HAMSUNSELSKAPETS KRAMBOD

Lydbokforlagets salgsartikler	25 % rabatt
T-Skjorte koksgrå m/ rødt trykk (S/M/L)	kr 100
CD: Tor Stokke leser Hamsun og Hamsun selv leser diktet han skrev ved Bjørnsons død	kr 140

B-POST

PORTO BETALT

MEDLEMSKAP I HAMSUN-SELSKAPET

Hamsun-Selskapet ble stiftet under Hamsun-dagene på Hamarøy 1988. Selskapets formål er å utbre informasjon om og interesse for Knut Hamsuns forfatterskap. Medlemmer får tilsendt Hamsun-Nytt 4 ganger om året.

Medlemskontingent per år: Enkeltmedlemmer kr. 200,-, familie/par kr. 250,-, institusjoner kr. 500,-. **Henvendelser og bestillinger:**

Hamsun-Selskapet, Postboks 31, 8298 Hamarøy, tlf. 75765101.

E-post: polden@hamsun-selskapet.no; hjemmeside: www.hamsun-selskapet.no

HAMSUNSELSKAPETS STYRE

Even Arntzen, Tromsø (leder)
Rolf Steffensen, Hamarøy (nestleder)
Gudrun Eidsvik, Trondheim
Ola Veigaard, Grimstad
Nils Magne Knutsen, Tromsø
Wencke Rokkan Iversen, Svolvær

Varamedlemmer i rekkefølge:

Toril Halmøy
Henny Moan
Ernst Mortensen
Erik Gjestvang

Valgkomité:

Asbjørn Hopland (leder)
Hedvig Rasmussen
Wencke Rokkan Iversen

Revisor:

H. Elvheim

Hamsun-Selskapet